

УДК 37.01(9)

Курова А. В., д. психол. н., доцент,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова (м. Одеса, Україна)
a.kurova@onu.edu.ua

МЕТОДИКИ І ПРАКТИКИ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ В КОНТЕКСТІ ОПТИМІЗАЦІЇ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

***Анотація.** Дослідження присвячено вивченню ефективності використання методик і практик інтерактивного навчання задля оптимізації сучасного освітнього процесу. Адже на сучасному етапі розвитку нашої країни, освітній процес має швидко адаптуватися до запитів та невизначених умов сьогодення. Зміна освітньої парадигми на особистісно-діяльнісну зумовила широке використання таких методик і практик інтерактивного навчання як: навчальна дискусія, інтерактивний тренінг, ситуативне моделювання, занурення, кооперативне навчання, дебрифінг, кейс-метод, рефлексія тощо. Використання вищезазначених методик сприяє інтенсифікації та оптимізації сучасного освітнього процесу.*

***Ключові слова:** інтерактивне навчання, освітній процес, педагогічна діяльність, методики і практики, ефективність педагогічної взаємодії.*

***Abstract.** This research is devoted to the analysis of the effectiveness of interactive learning methods and practices to optimize the modern educational process. In current stage of development in our country, the educational process should rapidly adapt to the demands and uncertain conditions of today. The shift in the educational paradigm toward a learner-centered and activity-based approach has led to the widespread use of interactive teaching methods and practices such as: educational discussion, interactive training, situational modeling, immersion, cooperative learning, debriefing, case method, reflection, etc. The use of the above-mentioned methods contributes to the intensification and optimization of the modern educational process.*

***Key words:** interactive learning, educational process, pedagogical activity, methods and practices, effectiveness of pedagogical interaction.*

Актуальність дослідження. Сучасному етапу соціально-економічного розвитку нашої країни повинна відповідати ефективна система освітнього процесу, яка дозволяє швидко адаптуватися до запитів сучасного ринку та забезпечувати підготовку кваліфікованих та конкурентоспроможних фахівців.

Протягом останніх років в Україні відбувається реформування та зміна освітньої парадигми: від інформаційно-когнітивної до особистісно-діяльнісної,

заснованої на компетентнісному підході до освітнього процесу. Сучасна освітня практика об'єктивно потребує зробити головним фігурантом освітнього процесу конкретного здобувача освіти, таким чином орієнтуючи всю навчальну діяльність в закладах вищої освіти на персоніфікацію процесу підготовки майбутніх спеціалістів, надаючи можливість останнім власноруч будувати власну освітню траєкторію навчання.

Так, постає необхідність підготовки педагогічного працівника з принципово новим типом мислення, готового до здійснення інноваційної педагогічної та науково-методичної діяльності, професійно-компетентного та одночасно здатного займатися педагогічною діяльністю у різноманітних та постійно змінних ситуаціях, невизначених умовах, таким чином виконуючи навчально-методичну діяльність на високому рівні, відповідно до сучасних вимог закладів вищої освіти.

Отже, в контексті оптимізації сучасного освітнього процесу використання методик і сучасних практик інтерактивного навчання посідає особливе місце, що і зумовило актуальність даного дослідження.

Метою даного дослідження є теоретичне вивчення першоджерел за даною проблематикою та узагальнення висновків щодо доцільності використання методик і практик інтерактивного навчання задля оптимізації сучасного освітнього процесу.

Виклад основного матеріалу. Як зазначає С.С. Шевчук, «сутність технології інтерактивного навчання розглядається через поняття «інтерактивність», яке розуміється як посилена педагогічна взаємодія, взаємовплив учасників педагогічного процесу через призму власної індивідуальності, особистого життєвого досвіду» [4, с. 3].

Нам також імponує визначення інтерактивного навчання в працях К.М. Біницької, як навчання у режимі посиленої педагогічної взаємодії учасників навчального процесу з метою спільного вирішення навчальних завдань та розвитку особистісних якостей здобувачів освіти [1].

Серед сучасних методик і практик інтерактивного навчання особливої уваги заслуговують: навчальна дискусія, інтерактивний тренінг, ситуативне моделювання, занурення, кооперативне навчання, дебрифінг, кейс-метод, рефлексія тощо.

Так, метод кооперативного навчання реалізовується як взаємодія між учасниками освітнього процесу, при застосуванні таких форм організації діяльності, як робота у малих групах або парна на практичних заняттях. Варто зазначити, що основними елементами є позитивне сприйняття оточення, взаємоввічливість, особиста взаємодія та відповідальність, розвиток соціальних навичок тощо. Використання кооперативного навчання на практичних заняттях

дозволяє опрацювати та закріпити здобуті теоретичні знання, розвинути вторинні вміння та навички, зокрема комунікативні.

Методика інтерактивного навчання, така як інтерактивний тренінг, складається із сукупності практичних вправ із моделюванням реальних або уявних ситуацій навчального та професійного характеру, що дає можливість здобувачам під час практичного заняття не лише набути нових теоретичних знань, але й сформувати нові вміння інтелектуальної діяльності, змінити власне ставлення до існуючих стереотипів стосовно начальних процесів, а також закласти нові підходи до вирішення проблемних ситуацій, що є необхідним для їх майбутньої професійної діяльності [4].

Стосовно методу занурення варто відзначити, що він є активним методом, в якому основний акцент впливу на здобувачів освіти припадає саме на навіювання, а не на переконання на відміну від вищезазначених методів. Адже переконання переважно використовують як спосіб впливу на психіку людини, базуючись на її розвиненому логічному мисленні та критиці. В той час, навіювання ґрунтується на некритичному сприйнятті інформації, при якому враховуються особливості психічних властивостей особистості [3].

Доцільність використання кейс-методу обумовлене особливістю поєднання проблемного викладу теоретичних знань та подальшої організації самостійної діяльності здобувача освіти в даній методиці. Сам кейс є єдиним інформаційним комплексом, який дозволяє зрозуміти конкретну ситуацію, таким чином одночасно поєднуючи діагностичні, пізнавальні та тренінгові функції, що і зумовило його широке використання в психологічній практиці.

Рефлексія використовується як самоаналіз, самооцінка учасником освітнього процесу своєї діяльності. Широко використовується для надання індивідуальної або групової оцінки, узагальнення досвіду, групового обміну враженнями тощо. Ця методика зумовлена потребою та готовністю викладача зафіксувати необхідність змін у навчальному процесі, визначивши їх причини задля забезпечення ефективності педагогічної взаємодії.

Висновки. Накопичений сьогодні педагогічний досвід переконливо свідчить про доцільність використання сучасних методик і практик інтерактивного навчання задля оптимізації сучасного освітнього процесу. Адже вищенаведені методики дозволяють здобувачам освіти аналізувати навчальну інформацію, творчо підходити до її засвоєння, що, в свою чергу, робить процес засвоєння більш доступним, також формулювати та висловлювати власну думку, аргументувати та дискутувати, одночасно моделювати та розв'язувати проблемні задачі, таким чином збагачуючи власний пізнавальний та соціальний досвід. Отже, у вигляді висновків зазначимо, що використання вищезазначених

сучасних методик і практик інтерактивного навчання сприяє інтенсифікації та оптимізації сучасного освітнього процесу.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Біницька К.М. Використання активних методів навчання у процесі вивчення курсу «Порівняльна педагогіка». *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. Випуск 4(45). 2015. С. 74-78.
2. Пометун, О. І. Interactive teaching methods. *Енциклопедія освіти*. № 1. 2021. С. 417-418
3. Шаров С. В. Компетентнісний підхід: переваги, структура та особливості . *Науковий Вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського*. Педагогічні науки, № 4 (63). 2018. С.194-199.
4. Шевчук С.С. Методологічні аспекти компетентнісного підходу до професійної підготовки кваліфікованих фахівців. *Імідж сучасного педагога*. № 2. 2024. С.1-17.